

Így is szerezhethünk új olvasókat

A könyvtárosok előtt közismert tény, hogy a felnőtt olvasók egy része nem szívesen megy el a könyvtárba könyveket válogatni, még ha szeret is olvasni. A válogatás szót szándékosan használtam: szabadpolcos kölcsönzésre gondolok, mert bebizonyosodott, hogy ez a kölcsönzési módszer jobban vonzza az olvasókat. A könyvtárba meneteltől való húzódozás — sajnos — még ma is legfőképpen a parasztságra jellemző. Ennek oka, bármilyen elcsépelten hangzik is, a múlt öröksége. Persze, ahogyan a régi értelemben vett paraszti életformát lassan felváltja a közösségi termelés, mely mind több szabad időt biztosít a parasztságnak, úgy ez a kérdés is idővel megoldódik, csakhogy ehhez egy fél nemzedék idejének kell elteltetni.

Természetesen sok mentsége van a dolgozó parasztnak arra, hogy miért nem látogatja rendszeresen a könyvtárt. A munkából hazatérve, lefekvés előtt talán olvasna egy órát, de fáradt ahhoz, hogy könyvtárba menjen, hisz ehhez át is kellene öltöznie stb. Hát inkább nem olvas, ha nincs mit. De ha van, olvas! És ezt a kedvező lehetőséget nekünk, könyvtárosoknak ki kell aknáznunk. Segíteni kell a parasztembert, hogy a könyv akkor is az asztalán legyen, ha nem jöhet el a könyvtárba.

Legtöbbjüknek a gyermek visz könyvet. De nem mindnek van gyermeke. Vagy kicsiny még a gyermek, esetleg magánosan él az illető. Hányszor jön rá a könyvtáros a könyvet hordó-vívó gyermek egy-egy ellesett mondatából vagy egyenesen a tanuló könyvkéréséből, hogy olyanakk kell a könyv, aki nem nyilvánírtott olvasó, de mint utóbb ki szokott derülni, rendszeresen olvas! Természetes, hogy kellő ügyességgel és tapintattal el kell érni, hogy az ilyen olvasó is beiratkozzon. Nemegyszer megtörténik, hogy ez, a tanuló által beiratott olvasó néhány hét múlva személyesen is jelentkezik, most már a saját olvasójegyével, s jó érzéssel visz ki magának könyvet.

Megesik, hogy egy — rendszerint kisebb — tanuló azzal hozza vissza a könyvet: köszöni, ő többet már nem kér. A könyvtáros faggatására aztán kiderül, hogy a szülő veszélyeztetve látja gyermekének jó tanulmányi eredményét a gyermek olvasása miatt. Mit tesz ilyenkor a leleményes könyvtáros? Azt mondja:

— Jól van, most a te könyved helyett én küldök haza édesapádnak egy nagyon érdekes könyvet. Már félre is tettem neki, itt van. Csak kérem, üzenje meg majd, hogyan tetszett!

És ekkor kiválasztunk egy igazán megfelelő könyvet. Természetesen ez könnyebben megy, ha a szülőt is ismerjük.

Ha II—III. osztályos gyermek akar beiratkozni, a könyvtáros esetleg azon kezd gondolkodni, például ne irányítsa-e az iskolai könyvtárba. Azt gondolja, hogy a legtöbb iskolai könyvtárban ugyan nem ilyen rendszeres a kölcsönzés, de... szóval egy olvasót se veszítsünk el semmi áron. Megmagyarázzuk a kisdidiáknak, hogy ő még nehezen lehetne a „felnőtt könyvtár” olvasója, de hogy ő is olvashasson, beírjuk helyette aput vagy anyut, vagyis azt, aki olvasni szokott néha otthon. Ezt egyhamar tisztázzuk: beírjuk az egyik szülőt, egy papiroson elkérjük adatait, és alkalomadtán aláíratjuk vele a belépési nyilatkozatot. Egy ideig a gyermek nem a maga nevében hordja a könyveket. Később a szülőnek valamilyen valóban érdekes könyvet küldünk. Ha elolvasta, a könyvküldést többször megismételjük. Azt már könnyű kitálalni, hogy utána mi következik: az időközben olvasásra szokott másik szülői szintén beírjuk, majd az önálló olvasóvá érdesült kisdidiákat is, hiszen megérdemli.

A termelőszövetkezet egyik kovácsmestere tapintatosan az iránt érdeklődött: nem oltanám-e be néhány vadalanját. Hamar meggyőztem arról, hogy miért nem érek rá, de segítettem is azonnal rajta. Adok az oltásról egy, képekkel ellátott szak-könyvet, abból játszva megtanulhatja az oltást — mondtam neki. Elvitte Jeszenszky: Oltás, szemzés, dugványozás című művét. De beiratkozott!

Tapasztalatom szerint a rohammunka-szerű olvasótoborzásnak, az intézményesen véghez vitt beiratkoztatásnak ritkán van tartós eredménye. S hosszú tapasztalatom után mondhatom, hogy a különböző gyűléseken való könyvtárnépszerűsítő felszólalások eredményét is ide kell sorolni. Sőt, igen gyakran ellenkező eredményt érünk el velük. Sokkal célravezetőbb, ha e gyűlések alkalmával a könyvtáros személyesen beszélget a résztvevőkkel, akikről feltételezi az olvasásra, művelődésre való hajlandóságot. Nagyon sok kitarót olvasót tudtam már ezzel a módszerrel szerezni. Nincs szükségünk üresen ásitózó kartotékokra, ha ez javítja is a statisztikát. Csak a jól végzett munka vezethet újabb, még megalapozottabb sikerek elérésére.